

Врз основа на член 20, став 1, алинеја 3 од Законот за рамномерен регионален развој (“Службен весник на РМ” 63/2007, 187/13, 43/2014), Советот за развој на Пелагонискиот плански регион на седницата одржана на 31.08.2015 година донесе:

ГОДИШЕН АКЦИСКИ ПЛАН ЗА 2016 ГОДИНА

**за имплементација на Програмата за развој на Пелагонискиот плански регион
2015 – 2019**

**Август, 2015 година
Битола**

Вовед

Потребата за планирање на годишно ниво се наметнува заради остварување на развојните цели согласно стратешките документи за регионална развојна политика на Република Македонија.

Регионалниот развој е холистички процес во којшто различни регионални групи на интерес партиципираат во дефинирањето, одлучувањето и имплементацијата на развојни цели заради намалување на диспаратите во развојот помеѓу и во рамките на планските региони без да го нарушат капацитетот за економско инвестирање односно нивниот социјален и еколошки капитал.

Стратешката рамка за рамномерен и одржлив развој на националната економија и општеството во целина ја чинат Законот за рамномерен регионален развој («Службен весник на РМ» број 63/07, 187/13, 43/2014) заедно со регулативата во неколку други сектори, Стратегијата за регионален развој на Република Македонија за периодот 2009 – 2019 («Службен весник на РМ» број 119/09). Сето ова претставува појдовна основа за подготовка на Акциониот план за 2016 година за спроведување на Програмата за развој на Пелагонискиот плански регион 2015 – 2019 година.

Целта на изготвувањето на овој Акционен план е да даде насока во развојниот пат на Пелагонискиот регион кон подобро разбирање на начинот на којшто се остварува одржливиот развој преку рефлектирање на потребите генерирани во визијата и заедничките приоритети на различните заинтересирани страни на локално, регионално и национално ниво.

Правна рамка

Основата за подготовка на Акциониот план за спроведување на Програмата за развој на планските региони е утврдена во член 13 од Законот за рамномерен регионален развој, кој предвидува донесување на годишни Акциони планови за спроведување на Програмата.

Самата содржина на Акциониот план е уредена со Правилникот за Методологија за изработка на планските документи за регионалниот развој. Во членот 24 на оваа Методологија се дефинирани следните содржини на Акциониот план:

- Стратешки цели;
- Приоритети во рамките на стратешки цели;
- Мерки за имплементација на секој приоритет;
- Индикатори за следење на имплементацијата на секоја мерка;
- Надлежни институции за спроведување на мерките
- Висина на трошоците и извори на финансирање на регионалниот развој

Процесот за изработка на Акциониот план е координиран од страна на тимот на Центарот за развој на Пелагонискиот плански регион, како институција којашто учествува во планирањето на регионалниот развој и спроведувањето на планските документи за регионален развој.

Стратешки цели, приоритети и мерки за спроведување на приоритетите на регионалниот развој на Пелагонискиот регион за 2016 година

Програмата за развој на Пелагонискиот регион е базирана на основниот концепт на политиката на регионален развој: развивање и имплементација на полицентричен модел на развој и поаѓа од насоките за развој на регионот опишани во Националната Стратегија, како и од развојните цели и приоритети на составните општини. Во склад со Законот, оваа Програма има за цел да обезбеди:

- Поттикнување на одржлив и рамномерен економски развој на регионот
- Развој на Пелагонија како конкурентна туристичка дестинација и промоција на регионалниот културен идентитет;
- Унапредување на квалитетот на социјалните и здравствените услуги, спортот и образованието на регионално ниво;
- Подобрување на меѓусебната и меѓународната поврзаност за подобрување на квалитетот на живот на граѓаните и привлекување инвеститори;
- Поконкурентно земјоделство и одржлив рурален развој
- Заштита и унапредување на животната средина во насока на одржлив развој

При изработката на Програмата за развој на ППР 2015 – 2019 беше утврдена развојната визија:

Пелагонискиот регион е образовен, културен, туристички, спортски и економски конкурентен регион, со развиена инфраструктура, перспектива за младите и социјална сигурност на населението

Врз основа на SWOT анализата и утврдената визија, остварувањето на среднорочните цели на развојот и зацртаната крајна цел (визијата) – Пелагонискиот регион е образовен, културен, туристички, спортски и економски конкурентен регион, со развиена инфраструктура, перспектива за младите и социјална сигурност на населението, е прикажано во Табела 1.

Табела 1

Стратешки цели	Приоритети
Поттикнување на одржлив и рамномерен економски развој на регионот	Приоритет 1.1 Подобрување на конкурентноста на претпријатијата и поттикнување на претприемништвото
	Приоритет 1.2 Зголемување на инвестициите и извозот
Развој на Пелагонија како конкурентна туристичка дестинација и промоција на регионалниот културен идентитет	Приоритет 2.1 Подобрување и збогатување на туристичката понуда на регионот
	Приоритет 2.2 Унапредување и заштита на културата и културното наследство
Унапредување на квалитетот на социјалните и здравствените услуги, спортот и образованието на регионално ниво	Приоритет 3.1 Подобрување на нивото на социјална и здравствена заштита
	Приоритет 3.2 Поттикнување на современи образовни процеси со практична вредност

	Приоритет 3.3 Создавање на спортски и натпреварувачки дух кај младата популација во рамки на средното и високото образование
Подобрување на меѓусебната и меѓународната поврзаност за подобрување на квалитетот на животот на граѓаните и привлекување инвеститори	Приоритет 4.1 Подобрување на енергетската инфраструктура
	Приоритет 4.2 Подобрување на комуналната инфраструктура
	Приоритет 4.3 Подобрување на постоечката и изградба на нова сообраќајно-транспортна инфраструктура
Поконкурентно земјоделство и одржлив рурален развој	Приоритет 5.1 Зголемување на квалитет и квантитет на земјоделското производство
	Приоритет 5.2 Одржлив рурален развој
Заштита и унапредување на животната средина во насока на одржлив развој	Приоритет 6.1 Унапредување на животната средина преку креирање услови за интегрирано управување со загадувањето (почва, вода, воздух)
	Приоритет 6.2 Оптимално користење и валоризација на природните ресурси и обновливи извори на енергија
	Приоритет 6.3 Валоризација на биолошката разновидност во насока на регионален развој

Со мерките предвидени со оваа Програма ќе искористат силните страни како основа за реализација на можностите за развој кои стојат на располагање на регионот, со едновремен обид за надминување на слабостите и амортизација на заканите како пречка за развојот на регионот.

Инструментите за поддршка на развојот (национални и меѓународни) во 2016 година ќе бидат искористени за постигнување на одржлив развој, преку подобрување и унапредување на инфраструктурните услови, заштита на животната средина, подобрување на условите за развој на претприемништвото, инвестирање во човечките капацитети, зголемување на искористеноста на природните ресурси во регионот во насока на зголемување на енергетската ефикасност, развој на регионални културни иницијативи, меѓународна соработка и преку потесно поврзување на стејкхолдерите во регионот во сите релеванти области за развој на регионот.

Акциониот план за имплементација за стратешките цели и приоритети на Програмата за развој на Пелагонискиот плански регион за 2016 година дава преглед на мерките и активностите коишто Центарот за развој на Пелагонискиот плански регион заедно со другите чинители на регионалниот развој планира да ги оствари согласно ресурсите што ги поседува и финансиските средства неопходни за имплементација на поединечните активности, во согласност со насоките дадени од страна на носителите на одлуките за рамномерен регионален развој на регионално и национално ниво. Сето тоа ќе биде следено преку конкретни индикатори за изведба коишто ќе произлегуваат од адекватни извори на информации за нивна верификација.

Предложените индикатори за следење на спроведувањето на мерките во рамките на приоритетите од Програмата за развој на Пелагонискиот регион се прикажани подолу.

Табела 2

Приоритети	Мерки	Индикатори
<p>Приоритет 1.1 Подобрување на конкурентноста на претпријатијата и поттикнување на претприемништвото</p>	<p>1.1.1 Создавање на инфраструктура за поддршка и промоција на бизнисот</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број на активни деловни субјекти • Бруто додадена вредност во секторите на дејноста • Број на вработени млади лица (вклучувајќи и жени) • Број и вредност на одобрените проекти финансирани од ИПАРД • Број на претпријатија кои донирале во општеството
	<p>1.1.2 Поддршка на развојот на вредносни синџири во секторите со најголем економски потенцијал</p>	
	<p>1.1.3 Вмрежување и поддршка за формирање на кластери</p>	
	<p>1.1.4 Поттикнување на техничко - технолошкиот развој и иновативноста кај претпријатијата</p>	
	<p>1.1.5 Брендирање на производи од Пелагонискиот регион</p>	
	<p>1.1.6 Поттикнување на развојот на претприемништвото, самовработувањето и занаетчиството, со особен акцент кај младите и жените</p>	
	<p>1.1.7 Градење на институционалните капацитети и поддршка на бизнис секторот за искористување на финансиски развојни инструменти</p>	
	<p>1.1.8 Креирање на економија базирана на знаење преку поврзување на стопанството со образовните институции</p>	
	<p>1.1.9 Поттикнување и промоција на општествената одговорност на бизнис секторот</p>	
<p>Приоритет 1.2 Зголемување на инвестициите и извозот</p>	<p>1.2.1 Креирање и промоција на поволности за инвестирање</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Обем на извозот од регионот • Инвестиции во основни средства • Обем на директни странски
	<p>1.2.2 Организација и поддршка на учеството на домашни и интернационални бизнис саеми</p>	

	<p>1.2.3 Поддршка на домашните и странски инвеститори</p> <p>1.2.4 Промоција на регионот во меѓународни рамки и воспоставување на соработка со дијаспората и економските промотори</p> <p>1.2.5 Подобрување на условите за бизнис активности и инвестиции во малите општини и руралните средини</p> <p>1.2.6 Промоција на форми на заеднички вложувања, јавно приватно партнерство и социјално претприемништво</p> <p>1.2.7 Унапредување на економската соработка со прекуграничните региони</p> <p>1.2.8 Поддршка на извозот и промоција на извозните производи на меѓународни пазари</p>	<p>инвестиции</p> <ul style="list-style-type: none"> • Обем на домашни инвестиции • Број на активни деловни субјекти по општини • Стапка на невработеност (%)
<p>Приоритет 2.1 Подобрување и збогатување на туристичката понуда на регионот</p>	<p>2.1.1 Подобрена категоризација и стандардизација на туристичката понуда во регионот</p> <p>2.1.2 Инвестиции во инфраструктурата поврзана со развој на туризмот во регионот</p> <p>2.1.3 Јакнење на институционалната структура за поддршка и развој на туризмот во регионот</p> <p>2.1.4 Креирање и промоција на регионална понуда за авантуристички туризам</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број на туристи и зголемено времетраење на престој • Број на посетители на културните манифестации • Функционален и оперативен туристички кластер • Број на лиценцирани туристички и планински водичи • Обезбеден брз и квалитетен пристап до туристички локалитети

	2.1.5 Интернационализација на регионалниот туристички производ преку негова промоција и вмрежување на туристичките чинители	
	2.1.6 Вложување во развојот на човечките капацитети во туризмот	
Приоритет 2.2 Унапредување и заштита на културата и културното наследство	2.2.1 Креирање на регионални финансиски механизми за поддршка на културата	<ul style="list-style-type: none"> • Број на посетители во културните институции • Број на посетители на културните манифестации • Број и вредност на одобрени проекти
	2.2.2 Поддршка на традиционалните занаети и народното творештво	
	2.2.3 Јакнење на човечките капацитети од областа на културата	
	2.2.4 Конзервација, реставрација и реконструкција на културно историското наследство во регионот	
	2.2.5 Вмрежување и развој на меѓуопштинска и интерсекторска соработка	
	2.2.6 Унапредување на интернационалната и прекуграничната соработка во областа на културата	
Приоритет 3.1 Подобрување на нивото на социјална и здравствена заштита;	3.1.1 Креирање на регионални политики и одржливи модели за унапредување на состојбата на ранливите, маргинализираните групи и лицата со посебни потреби	<ul style="list-style-type: none"> • Број на лица кои мигрирале (се иселиле) надвор од Пелагонискиот регион • Намален број на лица кои мигрирале внатре во Пелагонискиот регион “село – град“ • Зголемен број на лица кои мигрирале на релација “град – село“
	3.1.2 Воспоставување на институционална рамка за унапредување на социјалната заштита во руралните средини	
	3.1.3 Подобрување на нивото на социјална заштита преку социјална инклузија за намалување на миграцијата село-град и град-град	<ul style="list-style-type: none"> • Број на продадени живеалишта/ објекти за домување • Подобрени услови за

	3.1.4 Подобрување на состојбата за згрижување на децата во руралните средини (предшколски престој, дневен престој и сл.)	<p>згрижување на деца (до 5 год.) во установи за згрижување</p> <ul style="list-style-type: none"> • Број/капацитет за згрижување стари лица • Број на информативни и промотивни настани 	
3.1.5 Застапување и лобирање за подобрување на законската регулатива и политиките од социјалната сфера на национално ниво	3.1.6 Квалитативно подобрување на просторните, кадровските и техничките капацитети на здравствените установи во регионот		
3.1.7 Јакнење на свеста и креирање активни мерки за превенција од болести на зависност, намалување на социопатолошките појави, превенција од современи болести и промовирање на здрав живот и исхрана	<p>Приоритет 3.2 Поттикнување на современи образовни процеси со практична вредност</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Број на заеднички програми и активности во кои учествува реалниот сектор • Број на нови паралелки (според потребите и барањата на бизнис секторот) • Број на ученици запишани и завршени во тие паралелки • Создадени услови за синергија преку број на отворени и функционални центри според барањата и потребите на бизнис секторот • Број на училишта кои ги задоволуваат условите/ стандардите за следење настава (изградени и реновирани училници/кабинети, набавени нагледни средства и опрема) • Број на одржани средби промотивни настани и обуки
3.2.1 Воспоставување на директна вклученост (интегрирани програми) на образовните институции во реалниот сектор преку пристап „од теорија – во пракса“			
3.2.3 Подигнување на свеста и промоција на значењето на претприемништвото (регионални иновациски фондови и сл.)		3.2.4 Подобрување на квалитетот во средното и високото образование со креирање нови и атрактивни програми и унапредување на инфраструктурните и материјално-техничките и технолошките услови	

	3.2.5 Поттикнување на неформални облици и доживотно учење – ВЕТ центри за стекнување нови знаења и вештини	за информатичка технологија
	3.2.6 Промоција и практикување на мобилност, преквалификација и доквалификација за стекнување знаења и вештини за зголемување на вработеноста	
	3.2.7 Промоција и подигнување на свеста за значењето и можностите на ИТ.	
Приоритет 3.3 Создавање на спортски и натпреварувачки дух кај младата популација во рамки на средното и високото образование.	3.3.1 Функционалност и одржливост на спортските објекти	<ul style="list-style-type: none"> • Број на отворени, функционални и оперативни спортски објекти • Број на отворени/регистрирани спортски школи/центри • Број на новоизградени спортски објекти и спортски терени • Број на лиги/турнири организирани во регионот • Број на ученици на натпревари/турнири во регионот • Број на ученици на натпревари/турнири надвор од регионот • Воспоставен систем за одржување на спортските објекти
	3.3.2 Создавање услови за спортување кај младите во руралните средини	
	3.3.3 Воспоставување на систем на натпреварување во основните и средните училишта и универзитетите	
	3.3.4 Воспоставување на систем на резултати и награди на локално и регионално ниво во индивидуалните и групните спортови	
Приоритет 4.1 Подобрување на енергетската инфраструктура	4.1.1 Подготовка на стратешки документи – студии за изводливост (физибилити), проектно-техничка документација, ГУП и ДУП за енергетска инфраструктура (вклучувајќи економски и индустриски зони)	<ul style="list-style-type: none"> • Број на искористени физибилити студии и анализи за реализација на проекти • Инсталирани нови капацитети за ел. енергија - KW/h-MW/h (вклучувајќи топлинска и обновливи извори на енергија – сонце/ветер/биомаса) • Број на приклучоци и корисници • Намален број на падови на
	4.1.2 Реализација на проекти за енергетска инфраструктура (вклучувајќи и за искористување топлинска енергија)	

	<p>4.1.3 Подобрување на постоечката и изградба на нова енергетска инфраструктура во областите со специфични развојни потреби во регионот</p>	<p>напојување во мрежата</p> <ul style="list-style-type: none"> • Број на реализирани ЈПП • Број и вредност на одобрени проекти/апликации
<p>4.1.4 Подигнување на свеста кај населението за енергетска ефикасност (вклучувајќи штедење, оптимално искористување и иновации)</p>		
<p>4.1.5 Изградба на комплетна инфраструктура (патна – влез/излез и комунална и енергетска инфраструктура) за индустриско-економски и туристички зони</p>		
<p>Приоритет 4.2 Подобрување на комуналната инфраструктура</p>	<p>4.2.1 Подготовка на стратешки документи – студии за изводливост (физибилити), проектно-техничка документација за комунална инфраструктура (водоводи, системи за отпадни води, енергетски водови – терцијарна мрежа, хидрантска мрежа итн.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Број на физибилити студии и анализи • Број на технички документации (водоснабдителни системи, системи за отпадни води, тех. док. за печистителни станици, системи за наводнувањеи) • Број/km на реконструирани/изградени водоснабдителни системи, системи за отпадни води, техничка документација за печистителни станици • Број на нови приклучоци на системи за водоснабдување и канализација • Површина на земјиште наводнувана од системи за наводнување • Зголемена наплата од корисниците на вода за пиење и техничка вода • Број на приклучоци • Зголемена наплата од корисници • водоснабдување и канализација) наплата • Број/набавена и функционална опрема за следење на природните услови
<p>4.2.2 Реализација на проекти за комунална инфраструктура (водоводи, системи за отпадни води, енергетски водови, хидрантска мрежа итн.)</p>		
<p>4.2.3 Подготовка на проектно-техничка документација, изградба и одржување на системи за наводнување и одводнување на земјоделските површини и изградба на мини акумулации</p>		
<p>4.2.4 Подобрување на постоечката и изградба на нова комунална инфраструктура во областите со специфични развојни потреби, економски и индустриски зони во регионот</p>		
<p>4.2.5. Стратешки документи, техничка документација и реализација на проекти за заштита од природни непогоди и кризни ситуации (вклучувајќи</p>		

	хидро-метеоролошки станици и точки, градобијни станици и точки итн.)	<ul style="list-style-type: none"> • Број и вредност на одобрени проекти/апликации
	4.2.6 Подигнување на свеста кај населението за комуналните услуги	
Приоритет 4.3 Подобрување на постоечката и изградба на нова сообраќајно-транспортна инфраструктура	4.3.1 Подготовка на стратешки документи за режимот на сообраќај, вертикална и хоризонтална сигнализација и реализација на проекти за вертикална и хоризонтална сигнализација на транспортната инфраструктура	<ul style="list-style-type: none"> • Број на изготвени технички документации (ГУП, ДУП, друга планска и проектна документација) • Број на физибилити студии и анализи • Број на изготвени технички документации – проекти (локална и регионална сообраќајно-транспортна инфраструктура) • Број/км на изградена и реконструирана локална и регионална сообраќајно-транспортна инфраструктура • Број/км на заменета и нова сообраќајна сигнализација (хоризонтална и вертикална) • Намален број на сообраќајни незгоди • Број/км на одржувани сообраќајници • Зголемен број на патници во патниот и железничкиот транспорт
	4.3.2 Подготовка на анализи, техничка документација и реализација на проекти за интегрирани велосипедски и пешачки патеки	
	4.3.3. Подготовка на техничка документација и реализација на патна инфраструктура (рехабилитација и реконструкција на постоечката и нова)	
	4.3.4. Подготовка на техничка документација и реализација на железничка инфраструктура (рехабилитација и реконструкција на постоечката и изградба на нова)	
	4.3.5. Подготовка на документација и реализација на системи за мониторинг и „паметен“ (анг. smart) транспорт.	
	4.3.6. Подигнување на свеста кај населението и кај останатите учесници во сообраќајот (безбедност, сигурност, одговорност)	
Приоритет 5.1 Зголемување на квалитет и квантитет на земјоделското производство и преработка	5.1.1 Спроведување на законските регулативи и целите од Националната стратегија на РМ за земјоделство и рурален развој за периодот 2014 – 2020 година	<ul style="list-style-type: none"> • Зголемување на производството по култура и по хектар (%) • Инвестирана вредност во модернизација на

	<p>5.1.2 Воведување на иновации во земјоделството, органско производство, нови производи и технологии во земјоделското производство и преработка</p> <p>5.1.3 Градење на капацитети на земјоделците и дефинирање на соодветни едукативни програми (формално и неформално образование) и поттикнување на млади и жени во земјоделството</p> <p>5.1.4 Воведување на производство на ароматични, зачински и лековити билки</p> <p>5.1.5 Промоција на земјоделскиот сектор преку организација и учество на саемски манифестации во земјата и странство</p> <p>5.1.6 Поддршка за земјоделскиот сектор во искористување на домашни и меѓународни фондови со фокус на ИПАРД програмата</p> <p>5.1.7 Поддршка на земјоделски задруги и други видови на здружувања во земјоделството (кластери, машински прстени и др.)</p> <p>5.1.8 Прилагодување на земјоделскиот сектор кон климатските промени</p>	<p>земјоделството</p> <ul style="list-style-type: none"> • Произведени количини на ароматични, зачински и лековити билки • Зголемување на вработувањата во земјоделството (%)
Приоритет 5.2 Одржлив рурален развој	<p>5.2.1 Изработка на анализи и студии за потенцијалите за развој на руралните средини (датабази, мапи, регистри)</p> <p>5.2.2 Поттикнување и поддршка на отворање на нови „неземјоделски“ бизниси и интегрирани рурални бизниси (туризам на фарма и сл.)</p> <p>5.2.3 Поттикнување на миграција „град-село“ (живеење и работа)</p> <p>5.2.4 Обезбедување на здравствено–социјални,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Зголемен број на население во руралните средини (%) • Зголемен број на туристи во руралниот туризам (%) • Број на активности / проекти на ЛАГ-овите • Покриеност на просторот на подрачјата со специфични развојни потреби со урбанистичка планска документација (во %) (плански региони, општини) • Висина на средства

	културно-едукативни услуги	инвестирани во заеднички економски, образовни, социјални и културни проекти за поврзување на помалите општини и руралните средини со поголемите урбани центри во рамките на регионите (плански региони, општини)
	5.2.5 Поддршка на руралниот туризам	
	5.2.6 Градење на капацитетите на ЛАГ-овите	
	5.2.7 Поддршка за подготвување и спроведување на проекти на ЛАГ-овите во Пелагонискиот регион	
	5.2.8 Промовирање на соработка и размена на искуства со ЛАГ-овите на национално и меѓународно ниво	
Приоритет 6.1 Унапредување на животната средина преку креирање услови за интегрирано управување со загадувањето (почва, вода, воздух)	6.1.1 Креирање план за регионално интегрирано управување со отпад	<ul style="list-style-type: none"> • % од населението во ПР едуцирано за превентивни мерки, преку трибини, обуки, кампањи • Процент од правните лица во ПР кои ги спровеле законските мерки за заштита на животната средина • Една подготвена физибилити студија за начинот на одведување на отпадни води • Една подготвена физибилити студија за одредување на карактеристични точки како мрежни места (вода, воздух, почва)
	6.1.2 Реализација на проекти за управување со отпад	
	6.1.3 Изградба на системи за собирање, одведување и прочистување на отпадните води	
	6.1.4 Уредување и регулирање на речните корита и атмосферски води	
	6.1.5 Воспоставување на систем за мониторинг на степенот на загаденост и превентивни мерки за намалување на загадувањето (почва, вода, воздух)	
	6.1.6 Справување со климатските промени на регионално ниво	
	6.1.7 Надградба на човечките капацитети за заштита на животната средина и намалување на загадувањето	
Приоритет 6.2 Оптимално користење и валоризација на природните ресурси	6.2.1 Изградба на систем за топлификација од РЕК Битола	<ul style="list-style-type: none"> • Капацитет на изградени инсталации за производство на енергија од обновливи извори
	6.2.2 Поттикнување на користење на обновлива	

и обновливи извори на енергија	енергија и изградба на капацитети за производство на енергија од обновливи извори на енергија	<ul style="list-style-type: none"> • Изработка на физибилити студии за искористување на биомасата, биогасот и биодизелот • Изработка на проекти за користење на соларна енергија
	6.2.3 Подобрување на енергетската ефикасност на станбените и јавните објекти	
	6.2.4 Подигање на јавната свест за значењето на користењето на обновливата енергија	
	6.2.5 Поддршка на бизнис секторот за воведување на обновливи извори на енергија во нивното работење	
	6.2.6 Надградба на човечките капацитети во однос на ОЕ	
Приоритет 6.3 Валоризација на билошката разновидност во насока на регионален развој	6.3.1 Заштита на ендемската флора и фауна	<ul style="list-style-type: none"> • Ниво на свесност кај населението за загазување, заштита на животна средина и заштитени подрачја • Површина на пошумени и зелени подрачја (ха) • Вредност на реализирани проекти • Број на заштитени подрачја
	6.3.2 Зголемување на зелени површини и пошумување	
	6.3.3 Идентификација на нови и промоција на постојни заштитени подрачја	
	6.3.4 Континуирано унапредување на 300 градина	
	6.3.5 Унапредување на прекуграничната соработка во делот на заштита на биодиверзитетот	
	6.3.6 Надградба на човечките капацитети во однос на заштитата и унапредување на биодиверзитетот во регионот	

Надлежни институции за спроведување на мерките на регионалниот развој

Законот за рамномерен регионален како носители на политиката за регионален развој на Пелагонискиот плански регион ги дефинира: Владата на Република Македонија, Советот за рамномерен регионален развој на Република Македонија, Министерството за локална самоуправа, Советот за развој на Пелагонискиот плански регион, додека пак во планирањето на регионалниот развој и спроведувањето на планските документи за регионален развој учествуваат и Бирото за регионален развој, Центарот за развој на Пелагонискиот плански регион и локалните самоуправи на општините во рамките на Пелагонискиот плански регион: Битола, Прилеп, Крушево, Ресен, Демир Хисар, Могила, Новаци, Кривогаштани и Долнени.

Советот за развој на Пелагонискиот плански регион (СРППР) е одговорен за креирање на развојната политика на планскиот регион врз основа на креирање на стратешките документи за регионален развој, организирање и координација на активностите за следење и оценување на спроведувањето на планските документи за регионален развој, координација на активностите на единиците на локална самоуправа, државните институции во рамките на регионот коишто дејствуваат во областа на регионалниот развој и здруженијата на граѓани, како и промоција на прекуграничната соработка со региони од други земји врз основа на заеднички интереси.

Центарот за развој на Пелагонискиот плански регион (ЦРППР) е основан од страна на единиците на локална самоуправа од Пелагонискиот плански регион со цел вршење на стручни работи од значење за регионалниот развој. ЦРППР ги изготвува планските документи и подготвува и имплементира проекти за развој на Пелагонискиот регион обезбедувајќи истовремено и стручна помош за единиците на локална самоуправа при изготвување на нивните плански документи. За својата работа ЦРППР одговара пред СРППР.

Единиците на локална самоуправа се надлежни за обезбедување информации и ресурси за квалитетна подготовка и имплементација на регионалните проекти, а исто така и за ефективна реализација на локалните проекти, како и оние наменети за развој на подрачјата со специфични потреби и развој на селата.

Одржлив регионален развој се постигнува врз основа на целосна институционална координација за прудентно користење на финансиските средства врз основа на што се овозможува спроведување на развојните регионални програми, во овој случај, Програмата за развој на Пелагонискиот приоритетите и мерките за развој на Пелагонискиот плански регион. Оттука, со овој Акционен план се создава подлогата за ефикасно функционирање на системот за поддршка на регионалниот развој на Пелагонискиот плански регион којшто вклучува елементи на поттикнување на соработка со невладиниот и бизнис сектор и претставува стратешка рамка за соработка со соодветните министерства, владини институции, донатори и другите заинтересирани страни за спроведување на политиката за регионален развој.

Индикативни извори на финансирање на регионалниот развој

Во фискалната стратегија на Република Македонија за периодот 2014 – 2016 година донесена од Владата на Република Македонија утврдени се следните основните цели: зголемување на економскиот раст и на вработеноста, пораст на животниот стандард на граѓаните и подобар и поквалитетен живот, интеграција на Република Македонија во Европската унија и НАТО и инвестирање во образованието како клучен елементи за креирање општество базирано на знаење.

Притоа, потребно е неколкугодишно последователно остварување на високи стапки на раст за граѓаните да почувствуваат позначајно зголемување на расположливиот доход и подобрување на нивниот животен стандард. Оттука, може да се очекува дека во наредните години, капиталните вложувања во регионалниот развој би имале споредливо ниво на раст како и домашниот прозивод.

Буџетите на Програмите за регионален развој се обезбедени од изворни средства на Буџетот на Република Македонија. Износите кои ќе бидат на располагање на корисниците ќе зависат од остварените приходи и расходи во изминатата буџетска година. Според буџетска проекција за 2015 година а согласно со Законот за рамномерен регионален развој кој предвидува 1% од Буџетот на РМ да се одвојат за рамномерен регионален развој, во 2016 година се очекуваат приближно 30 милиони евра за оваа намена. Според рангирањето на регионите врз база на нивната развиеност, на Пелагонискиот регион би му припаднале околу 3.5 милиони евра. Досегашната пракса покажува дека средствата за рамномерен регионален развој се распределуваат преку линиските министерства а не само преку МЛС односно БРР и ЦРР.

За време на изготвувањето на Акцискиот план немаше прецизни информации за проектите што ќе бидат финансирани од страна на линиските министерства согласно Програмата за развој на Пелагонискиот регион. За Пелагонискиот плански регион предвидено е во периодот 2013-2017 година да се одделуваат 11.9% од вкупните средства за рамномерен регионален развој коишто на годишно ниво ќе се предвидат во Буџетот на Република Македонија.

Во овој Акциски план предвидени се проекти чии средства го надминуваат предвидениот процентуален износ на средства за Пелагонискиот плански регион затоа што покрај Буџетот на РМ постојат и други можности за нивно финансирање.

Инструментот за претпристапна помош на ЕУ и билатералните програми на донаторската заедница во РМ претставуваат извори на финансирање на регионалните приоритети во 2016 година. Вкупните износи и алокации на овие програми во моментот на подготовката на Акцискиот план не се познати, но истите ќе бидат достапни при отворањето на поединичените повици за поднесување на развојни проекти.

Прилог 1:**ГОДИШНА ЛИСТА НА ПРЕДЛОГ – ПРОЕКТИ ЗА РАЗВОЈ НА ПЕЛАГОНИСКИОТ ПЛАНСКИ РЕГИОН ЗА 2016 ГОДИНА**

Реден број	Име на проектот	Предлагач
1.	Проект за инфраструктура во индустриска зона „Опаленик,,	Општина Крушево
2.	Проект за линија инфраструктура за поврзување на н.м. Житоше - општина Долнени со н.м. Борино - општина Крушево во должина од 1475 м.	
3.	Изработка на урбанистичка документација за заштитено подрачје „Мечкин Камен,,	
4.	Изработка на урбанистичка документација за полетиште за параглајдери	
5.	Уредување на коритото на Црна Река	
6.	Изработка на техничка документација за потребната инфраструктура (водоводна, канализациона и електрична мрежа и улици) за индустриска зона Демир Хисар	Општина Демир Хисар
7.	Изработка на техничка документација за потребната инфраструктура (водоводна, канализациона и електрична мрежа и улици) за туристички локалитет “Св. Илија“ с. Големо Илино, Демир Хисар	
8.	Ревитализација на системот за наводнување (од акумулации Суводол 1 и 2 и Стругово) и воведување на штедливо наводнување (капка по капка)	
9.	Изградба на фекална канализациона мрежа за отпадни води во с.Единаковци	
10.	Изработка на Идејно решение и Проектна документација за уредување на спомен обележјето Гробот на Војводата Горѓи Сугарев и мв. Чукарите	
11.	Обележување на патека за Џип-турнеа од Новаци-Старавина-Будимирци-Др-Рајс- Скочивир- Брод-Ивени-Гнилеж- Д.Орехово (Паралово)- Новаци или Прилеп до Меџитлија	Општина Демир Хисар
12.	Изградба на тротоари на Р-1311 во с.Новаци	

13.	Изработка на УПВМН за автокамп во атарот на с.Рапеш-Брник	Општина Новаци	
14.	Изработка на УПВМН за туристичка развојна зона во атарот на с.Рапеш-Брник-Ивени		
15.	Изработка на УПВМН за туристичка развојна зона во атарот на Будимерци		
16.	Прочистителна станица за канализација во с.Новаци		
17.	Изработка на УПВМН за туристичка развојна зона во атарот на Зовиќ		
18.	Реновирање на сместувачки објекти во с.Скочивир (отстапени од АРМ)		
19.	Партерно уредување во с.Бач		
20.	Изработка на Урбанистички план за село и тоа за с.Гнеотино, с.Брод с.Добровени, с.Рапеш. с.Будимерци, с.Зовиќ, с. Брник, с. Градешница, с. Д.Орехово и с.Мегленци		
21.	Улично осветлување на Р-2340 (Новаци-Добромири)		
22.	Изработка на студија за алтернативно наводнување на Пелагонија (надвор од системот Стрежево)		
23.	Проект за техничка вода за с.Бач и пумпна станица		
24.	Изградба за Регионален пат Р-1311 делница-Рапеш-Старавина		
25.	Реконструкција на Регионален водовод во с. Градешница, Старавина, Будимерци и Зовиќ		
26.	Прочистителна станица за канализација во с.Новаци		
27.	Реализација на Проект за наводнување во с.Гермијан (Елешка река)		
28.	Уредување на поројот во с.Гермијан		
29.	Подготовка на техничка документација за изградба на канализациони системи (фекален и атмосферски систем) во населените места во Општина Ресен според утврдени приоритети од страна на Општина Ресен		Општина Ресен
30.	Подготовка на техничка документација за изградба на пречистителни станици во населените места во Општина Ресен според утврдени приоритети од страна на Општина Ресен		
31.	Подготовка на техничка документација за изградба на хлоринатори во		

	населените места во Општина Ресен според утврдени приоритети од страна на Општина Ресен	
32.	Реконструкција на локалната патна инфраструктура (асфалтирање) според утврдени приоритети од страна на Општина Ресен	
33.	Формирање на туристичко информативен систем за Пелагонискиот Плански Регион со отворање на канцеларии во сите општини од регионот и вмрежување на туристичката понуда	
34.	Подготовка на техничка документација за поврзување со еколошки патеки на манастирите св. Ана Маловишта, св. Петка Брајчино, св. Богородица Сливница, св. Ѓорѓи Курбиново, св. Илија Грнчари	
35.	Асвалтирање на пат до манастир св. Наум Болно	
36.	Мапирање и изработка на техничка документација за изградба на видиковци на Преспасно Езеро, Баба Планина и Галичица	
37.	Реконструкција и адаптација на спортско културен центар м.в Починалиште Гимназија	
38.	Изградба на набљудувачници и патеки во заштитено подрачје Парк на природата Езерани	
39.	Подобрување на енергетската ефикасност на јавните згради во Општина Ресен	
40.	Ентериерно уредување и поставување на централен систем за греење во Кино Сала.	
41.	Изработка на промотивен материјал за Општина Ресен	
42.	Изработка на сообраќајници во индустриска зона Славеј – Основен проект	
43.	Изградба на атмосферска и фекална канализација во индустриска зона Славеј – Основен проект	
44.	Изработка на проект за колектор и пречистителна станица за инд. зона Славеј до с. Врбјани	
45.	Изградба на сточен пазар 2-ра фаза – основен проект	

46.	Изработка на техничка документација за Изградба на локален пат Славеј (индустриска зона) - Боротино -R2339	Општина Кривогаштани
47.	Изградба на тротоар на регионален пат Р2235 (улица „Македонски просветители,“) во Кривогаштани	
48.	Изградба на тротоар на регионален пат Р1306 (улица „Филип Втори,“) во Кривогаштани	
49.	Обуки за општинската администрација за подготовка на апликации за ИПА повици	
50.	Изработка на планска документација за индустриска зона за општините Долнени и Кривогаштани покрај патот Славеј-Заполжани	
51.	Реконструкција на веќе постоечки објект во Кореница и пренамена во Дневен центар за стари лица	
52.	Изработка на стратегија за манастирски туризам во пелагонискиот регион	
53.	Изработка на туристичка мапа во општина Кривогаштани со опфат на цркви, манастири, археолошки потенцијални локалитети и локалитет Петочница	
54.	Изграда на штркова населба во Кривогаштани	
55.	Реконструкција на стара училишна зграда во Кривогаштани и пренамена во етно музеј	
56.	Манифестација “Денови на македонска народна носија”	
57.	Манифестација “Кромидијада”с. Вогани	
58.	Изработка на проект за мост на локален пат Славеј - Заполжани	
59.	Изградба на локален пат Славеј - Заполжани -1 фаза – основен проект	
60.	Изработка на проект за локален пат R2339 до Пашино Рувци	
61.	Изработка на проект за локален пат R2335 во Годивле	
62.	Изработка на проект и изведба на колско - пешачки мост во Бела Црква	
63.	Изработка на ЛЕАП за општините од ППР	
64.	Обезбедување сертификат за енергетските карактеристики на јавни	

	објекти во ППР	
65.	Изработка на стратегија за рурален развој на пелагонискиот регион	
66.	Санација на полски патишта	
67.	Изработка на проект за наводнување	
68.	Одржување и употреба на улица Илинденска	
69.	Фекална канализација АРМ 2	
70.	Топлификација на Битола	
71.	Замена на постојните светилки од градското улично осветлување со нови енергетско-ефикасни светилки	
72.	Преадаптација на просторот кај касарната	
73.	Реконструкција на фонтаната пред Музејот во Битола	
74.	Реконструкција на Железничка линија Битола–Кременица	
75.	Доизградба на Булеварскиот влез од страната на Прилеп	
76.	Доизградба на влезот од страната на Охрид	
77.	Изградба на кино „Манаки“ 2-ра фаза	
78.	Реконструкција на противпожарната зграда	
79.	Изградба на детска градинка во Село Кравари	
80.	Доградба на Д.Г. Снегулка	
81.	Туристички инфо киосци	
82.	Реконструкција и модернизација на спортските игралишта и објекти	
83.	Изградба на еден единечен и еден двоен терен за тенис	
84.	ГУП на град Битола	
85.	Градски стадион	
86.	Затворен пливачки базен	
87.	Реконструкција на автобуските постојки во градот	
88.	Реконструкција речно корито на река Драгор	
89.	Реконструкција на Детска градинка „Гоце Делчев“	
90.	Надградба и проширување на капацитетите на Домот за стари и изнемоштени лица “Киро Крстески Платник“	

Општина Битола

91.	Проекти на Градска библиотека „Борка Талески“ - Прилеп: - Проект: Мултимедијално детско катче (адаптација на простории, набавка на опрема, персонал и спроведување на активности) - Реконструкција на средна читална и надградба на магацински простор	Општина Прилеп
92.	Велосипедска тура Мариово	
93.	Мотокрос - европско првенство	
94.	Параглајдинг – европско првенство	
95.	Уредување на спортско-рекреативни локации и места за одмор во близина на атрактивните локалитети (покрај патот за Манастир Трескавец, во Мариово, Вештачкото езеро, излетничките места и др.)	
96.	Изградба на рекреативен комплекс кај Вештачкото езеро	
97.	Изградба и реконструкција на патишта во рурални средини (Манастир Св. Никола Прилепец, Полчиште, Бонче – Подмол, Крстец)	
98.	Изградба на канализациони системи во рурални средини (Мажучиште, Селце, Тополчани)	
99.	Изградба на водоводни системи во рурални средини (Кадино Село, Лениште, Манастир, Лопатица, Клепач, Селце – манастир Св. Илија, Чепигово)	
100.	Изработка на промотивни материјали за можностите за инвестирање во регионот (за секоја општина посебно, во ист формат), вклучувајќи и соодветен web сајт	
101.	Набавка на мерни инструменти за аерозагаденост во Општина Прилеп	
102.	Изработка на втор ЛЕАП за Општина Прилеп и другите општини во регионот кои имаат потреба	
103.	Изградба на ботаничка градина	
104.	Изградба и обележување на велосипедски патеки во руралните средини	
105.	Изградба и обележување на пешачки патеки руралните средини	
106.	Означување на културно-историските локалитети во руралните средини	
107.	Брендирање на производи – Прилепски ширден	

108.	Водоснабдување на населените места Беранци , Д.Српци, Вашарејца, Лознани, Ивањевци, Подино, Св.Тодори и Трновци од регионалната водоводна мрежа на ЈП Водовод Битола	Општина Могила
109.	Комплетно уредување на корито на река Шемница	
110.	Трафостаница во ИЗ Петилеп (4 Мегавати)	
111.	Водоснабдување ИЗ Петилеп	
112.	Реконструкција на улици во селата Могила, Радобор, Лознани, Дедебалци и Ивањевци	
113.	Центри за ран детски развој Могила, Добрушево и Ивањевци	
114.	Уредување на пешачки и велосипедски патеки и уредување на излетнички места во околината на манастирите .	
115.	Тура за агро-туризам како дел од Пелагонискиот туристички пакет	
116.	Замена на уличното осветлување во општината	
117.	Уредување на централна паркинг зона во општината, населено место Могила	
118.	Регионален откупен Центар	
119.	Регионален сточен пазар	
120.	Техничка документација за асфалтирање на пат за поврзување на регионален пат Битола –Прилеп со регионален пат Битола – Кривогаштани преку Д.Српци и Ивањевци,	
121.	Едукација за искористување на биомаса и воспоставување на соработка меѓу засегнатите страни	
122.	Публикација за културното археолошко наследство во Пелагонија	
123.	Културни Манифестации, Фестивал на дуети	
124.	Тампонирање на полски патишта во селата	
125.	Техничка документација за Граѓански Центар	
126.	Изработка на техничка документација за канализација за населено место Добрушево и Ивањевци	
127.	Изработка на техничка документација за мини-акумулации за	

	наводнување во потегот Беранци – Д.Српци	
128.	Шпундова ограда за Црна Река (Чарлија)	
129.	Изградба пречистителна станица во с-Црнилиште	ОПШТИНА ДОЛНЕНИ
130.	Техничка чиста вода за Десово и Црнилиште	
131.	Изградба пречистителна станица во с-Лажани	
132.	Асфалтирање на локален пат Стровија - Гостиражни	
133.	Реконструкција на водовод-Новоселани	
134.	Реконструкција на водовод-Долнени	
135.	Регулација на речно корито-Црнилиште	
136.	Изградба на канализационен систем-Десово	
137.	Изградба на канализационен систем-Ропотово	

М-р Ѓоко Стрезовски

**Претседател на Советот за развој на
Пелагонискиот плански регион**

